

Prohlášení Charty 77 k událostem 25. března v Bratislavě.

Dne 25. března kolem 18 hodiny se na Hviezdoslavově náměstí v Bratislavě sešlo několik tisíc občanů naší země, aby pokojným shromážděním, jež mělo formu pokojné vigilie, požadovali s rozžatými svíčkami, žádali opravdové repektování a dodržování náboženských svobod a lidských práv v Československu. Tento umírněný a úřadům předem ohlášený akt občanské angažovanosti byl v souladu s československou ústavou a právním řádem a vyjadřoval nemalou část vůle našeho občanstva. Pod záminkou nedostačících záruk zachování veřejného pořádku bylo shromáždění zakázáno a úřady vyvinuly až absurdně vymyšlenou snahu zamezit a zastrašit účastníky vigilie aby mohli se jí zúčastnit. Objektem těchto preventivních opatření byli zejména mladí lidé, bratislavští středoškoláci a vysokoškoláci, a potenciální účastníci z celého Slovenska. Též byla, těžko věřit, že pouhou muhou vyhlášena též rozsáhlá kontrola automobilů, zejména na přístupových komunikacích v Bratislavě. O mnoho hodin dříve než se na Hviezdoslavově nám. sešlo shromáždění věřících občanů, proběhly na tomtéž místě okázalé manifestace represivních složek státní moci, při nichž přítomnost uniformovaných a neuniformovaných členů a jejich vozidel i vozidel čisticí služby měla předvést rozhodnutí státních úřadů nedovolit setkání lidí, které spojuje náboženská víra a úcta k základním právům člověka. Přes všechna tato masivní restriktivní opatření se shromáždění věřících uskutečnilo. Pro současnost i budoucnost zůstane otrěsným faktem, že lidé, kteří usilovali ústavní a zákonnou cestou a navíc pokojným a kultivovaným způsobem tichým setrváváním na místě s rozžatým světlem v rukou vyjádřit své oprávněné a nezměnitelné stanovisko, byli hrubě napadeni policejními vozy, psy a obušky příslušníků veřejné bezpečnosti, proudy studené vody a ohlušujícími zvuky sirén. Mnoho účastníků vigilie bylo zatčeno a zraněno. Nevybíravým zásahům byli vystaveni i zahraniční novináři a členové rakouské a západoněmecké televize. Tento akt represe a zvláště je ránou všem dobře míněným snahám o řešení všech nazrálých problémů ve společnosti. Je temným stínem minulosti vrhnutým na tvář současné doby, která cestu do budoucnosti hledá uplatněním principů demokratizace, přestavby a otevřenosti. Zůstává před světem hanbou naší země. Co nejrozhodněji odsuzujeme takovýto projev totality a násilí jež může vést pouze k degeneraci kultury politického života a postavením bloků a bariér lidského dorozumění. A zákonitě pak ke stagnacím a krizím státního a společenského organismu. Surovosti a zvláště jsou cizí politické kultuře a cítění našich národů a zůstanou neslučitelné s humanistickými tendencemi naší země. Proto se obracíme na všechny lidi dobré vůle v Československu a mámo jeho hranice aby dle svých možností napomohli k tomu, aby brutální zásah proti věřícím jeho svědkem byla Bratislava v pátek dne 25. března 1988 se v naší zemi už neopakoval.

Stanislav D e v á t ý   Miloš H á j e k   Bohumil J a n á t

Požadavek náhradní vojenské služby.

Americký deník New York Times věnuje páteční úvodník jinému vyhlášení Charty 77. Stanovisku k pronásledování mladých lidí žádajících o náhradní vojenskou službu. Jak jsme již zaznamenali podepsali toto společné vyhlášení polští, maďarští, východoněmečtí i sovětské obránci lidských práv. Vedle Václava Havla např. i Andrej Sacharov, Adam Michnik a László Rajk a zaslali ho vídeňské následné konferenci. Komunistické státy se rádi vyechvalují svou láskou k míru, ale nikomu nepřiznávají právo odmítnout vojenskou službu píše v této souvislosti New York Times a dodává, že množství mladých lidí se dostává do vězení jen proto, že jim svědomí nedovolilo sloužit se zbraní v ruce. Americký deník uvádí konkrétní výšku vězeňských trestů, které v jednotlivých zemích sovětského bloku vyměřují za toto provinění a zdůrazňuje, že to je hanbou vlád jež se pokrytecky xchlubí svou mírumilovností. Agneša Kalinová, Svobodná Evropa.

Maďarsko. Károly Grosz, předseda vlády: Obyvatelé mají právo vědět všechno o své zemi, co se v ní děje, jaké prožívá těžkosti atd. Vláda musí být tolerantní i vůči kritice, která není opadstatněná. Není otevřenost bez hranic. Nepodporuji otevřenost, která je proti socialistickému systému. Již dnes otevřenost u nás slouží jako kamufláž pro objevující se antisemitismus, ostré útoky proti Cigánům. Objevily se rovněž fašistická hesla. Politika 12/88.

Problém životního prostředí.

Kdybyste náhodou nevěděli, kdo může za to, že Vám padá na hlavu všelijaký popílek, že se voda občas dá pít jen s velkým sebezapřením, že ubývá lesů a přibývá průmyslového odpadu, tak se zeptejte na předsednictvu federální vlády. Jeden z tamních místopředsedů a jeden z novopečených expertů na kvalitu životního prostředí Jaromír Obzina, vám s velkým rozhořčením vysvětlí, že to způsobily západní imperialisté. V pražském tisku to tuhle řekl rovněž a jasně: k enormní těžbě uhlí stejně jako k výrobě oceli a k řadě dalších opatření k uchování nezávislosti socialismu v ČSSR nás donutila diskriminační opatření a to pravil Obzina především Marschallův plán a pak všechno možné až po dnešní COC/OM jež je jak známo listina výrobků vojensky použitelných. Tak tohle všechno způsobilo, že československá vedoucí místa nemohla udělat nic pro ochranu životního prostředí. Musela nechat zpustnout skoro všechny pohraniční hory, musela rozrýt severní a severozápadní Čechy doly a posít fabrikami, které chrlí škodliviny v tunách. Jak říká Obzina, jinak to nešlo, když jsme chtěli obhájit socialismus v centru Evropy. Tady je samozřejmě ákopytko onoho čerta, kterému místopředseda vlády maluje andělská křídla, ačkoliv dobře ví jak to ve skutečnosti bylo. Dokonce to ví daleko přesněji než obyčejný smrtelník, protože byl u toho. Podle úředního životopisu zastával již ve svých 22 letech v r.51 odpovědnou funkci na Hlavní politické správě českosl. armády. A tam se zejména tehdy za Gottwalda a za Čepičky a samozřejmě za Stalina přesně vědělo kolik se má vyrobit ocele, tanků, děl a jiné výbroje. Sovětský svaz se připravoval na definitivní ovládnutí světa, na šílenství ke kterému pak naštěstí shodou historických okolností nedošlo. Ale armády se vyzbrojovaly dál i když komunistický ekonomický kolotoč zadržával pořád častěji a z původních okovů se vlastně nikdy nedostal. A tak vypadá socialistická ekonomika jak vypadá. A podle toho samozřejmě vypadala i starost o životní prostředí, hlavně nestarost. Protože byly hlavní vyrobené tuny, jak za jakou cenu to se nikdy nikdo neptal. Musel se přece hájit socialismus v centru Evropy. Ať to stojí co to stojí. Obzina to dokonce říká zcela otevřeně: Stál před námi strategický úkol přežít za každou cenu, a podle toho vládnoucí režim jednal. Dnes se dají bilancovat výsledky tohoto jednání. Zastalá, rozrušená ekonomika. Stagnující životní úroveň už nemůže žít z prapůvodní podstaty. Upadá morálka veřejnosti, která nenalézá motiv proč se přespříliš namáhat. Silně narušené životní prostředí. Stížnost místopředsedy vlády na odvěké spiknutí kapitalismu bylo zároveň útokem na t.zv. zahraniční propagandu, která prý překrucuje fakta a zamlčuje historický vývoj. Jestliže nás vládní činitel taky počítá mezi tuto propagandu s čímž je třeba počítat, mohu mu snadno předvést, že historický vývoj, věru, nezamlčujeme. Máme např. Rozhlasovou universitu, ve které jsme už odvysílali hodiny historických námětů, čerpajících z objektivní světové literatury a na témata, která právě komunistická historiografie falšuje a překrucuje, neboť se pořád hájí za každou cenu. Milan Schulz, Svobodná Evropa. Kráceno.

Michail Gorbačov: Perestrojka pro naši zemi a celý svět.

Gorbačovova kniha Perestrojka vyšla v Československu v nákladu více než čtvrt milionu výtisků. Je to práce šitá zřejmě dost horoucí jehlou, kterou je však i přesto hodno číst. Na komunistického autora je to kniha dostatečně živá a je napsaná srozumitelnou řečí. Na Slovensku je prý skoro rozžraná. Je to dobré znamení, že politický zájem u nás zdaleka nevymřel, jak by se mohlo zdát. V kapitolách vztahů mezi Sovětským svazem a USA kdy vychází z globálních problémů v atomovém věku, nabízí sovětských představitel Západu a Americe spolupráci. Navrhuje kroky na vzájemné sblížení obou supervelmocí. Je lépe skoncovat s duchem tradičního nepřátelství a odstranit ideologické vyžmostrování, a radikalismus. Na sovětské poměry je Gorbačovova kniha psaná spíše v umírněném duchu, nástojí na spolupráci a ne na konfrontaci. T.zv. protiimperialistický boj se vyskytuje v knize jen na okraji. Takové hesla jak např. zosířený třídní boj v mezinárodním měřítku se v knize nevyskytuje vůbec. Třeba vyčkat co bude dále a jaké činy budou následovat po nadějných řečech. Perestrojka je samozřejmě knihy komunisty, který se nekompromisně hlásí k socialismu. A to ne jako k hotovému systému, ale jako k politické myšlence a inspiraci. Tento socialismus je pro Gorbačova tabu, říká otevřeně, že se v historii SSSR často vyskytovaly drastické chyby, že byly období bezpráví a čisté svévále. Ale to nebyla podle něho vina socialismu ale jde to na vrub t.zv.deformací. Hlavním viníkem byl Stalin a ještě víc historické podmínky, které ho zrodily. Má na mysli občanskou válku a nutnost rychlé industrializace akolektivizace. Tyto podmínky podle Gorbačova podpořily vznik nutnosti strohého centralismu. Josef Janota, Svobodná Evropa, Kráceno.